GIA-LONG
PHỤC QUỐC

SỐ 3

SỰ TÍCH NƯỚC NHÀ

In lần thứ nhứt

Mỗi cuốn 0$20

LÊ-VĂN-DUYỆT

HẠ THÀNH PHÚ-XUÂN

Nổi lòng phấn đấu đoạt thành,
Tử sanh sá kể lưu danh muôn đời.

In tại nhà-in XƯA-NAY, 62, Bd. Bonard, Saigon

TUỒNG HÁT CẢI-LƯƠNG NHỎ
GIA-LONG PHỤC QUỐC

LÊ-VĂN-DUYỆT HẠ THÀNH PHÚ-XUÂN

MÀN THỨ NHỨT

(Dọn cảnh đường đi, Nguyễn-Ánh đang dẫn binh gia tướng sĩ thượng-trình ra Phú-Xuân tức là Huế)

NGUYỄN-ÁNH nói : *Than ôi ! Nhớ việc Phò-Mả Vỏ-Tánh bị vây lòng dạ ta xôn xao lo lắng. Từ ta thắng trận thủy, nhờ Lê-Duyệt đốt cã tàu bè giặc nơi cửa Thi-Nại, về thấy quân Tây-Sơn vây thành Qui-Nhơn, ta liệu không thế giải vây được nên đà cho người lén vào thành mật truyền Vỏ-Tánh tầm phương tẩu thoát. Chẳng dè người lại thông tin ra muốn cho ta thừa dịp quân Tây-Sơn vây thành Qui-Nhơn ra đánh lấy Phú-Xuân. Ta nghỉ người nói cũng phải! Nhưng mà :* Thương Phò-mả phải cơn nguy khồn, chẳng lo thân chỉ biết nước nhà. *Người lại muốn cho ta :* Thừa cơn nầy kéo rốc binh gia, sang chiếm đoạt Phú-Xuân đắc thế. Kế ấy rất nên diệu kế, lời kia quả thật đáng lời. *Quân! Nghe troàn!* Truyền tam quân tách dặm đề vời, nhắm Phú-Xuân trực chỉ.

CA VỌNG CỔ HOÀI LANG

Thương đấng anh-hùng, vô cùng lao tâm lòng nầy
[muốn nát,
Chẳng màng chi thân, giử trọn đạo vi thần,
Buổi khốn nguy, nhưng chẳng kễ sanh tử lại với
[chữ vong tồn,
Vẫn lo quốc-sự không tìm đàng tẩu thoát, đem
[mạng mình làm mồi nhữ Tây-Sơn!

Rất đởm đương lòng gan anh tuấn, mình chịu mất
[cho nước đặng vuôn tròn,
Thật tay lương đống, ta nhắc đến tên người tấc dạ
[héo don.
Ta xét trong lời người rất nên cao mưu diệu kế,
Giặc đang mảng vây người, toan chiếm Qui-Nhơn,
Vì vầy cho nên, thành Phú-Xuân nó không lo chống
[ngự,
Ta phải đi liền, đồng ra nơi thành nọ, thâu phục ắt
[là nên công!
Quyết liều dầu gian-truân khổ sở, dầu cho chết sống
[ta đây cũng thỏa lòng.
Nguyện trả cho xong cái hận lớn, nào nại chi khốn
[khổ lâm vòng,
Hôm nay ta dốc một đều tình nguyện ra chiếm cứ
[Phú-Xuân;
Hai chử mất còn, tiêu xương tan thịt cam liều, chẳng
[kể cần chi.
Thù kia rửa sạch hết khi câm tức, thì ta mới phỉ
[như nguyện dạ nầy,
Dầu mà cho ta có gian-nan, hiểm khốn cũng rất vui
[tình chiến trận thí thân,
Sự nghiệp giang san, công trình tiên tổ, bao đang
[giao lại cho đứa đại cừu!
Vất vả chiến tràng, đành phơi gan ruột, phen ni
[kình chống bọn giặc Tây-Sơn,
Rừng sâu núi thẳm, dẫu quản trồi bước non nước
[ngàn trùng,

Phú-Xuân thành kíp đến, ta dốc một lòng thâu
[đạp xông pha.

Nói: *Ta nghĩ Võ-Tánh người viện lẻ đó thật phải lắm chút.* Bao nhiêu tinh binh Tây-Sơn đều kéo rốc vào vây thành Qui-Nhơn cho nên ngoài Phú-Xuân chúng nó không để lại bao nhiêu tướng-sĩ phòng ngừa cơn biến loạn. *Âu là!* Kéo binh hỏa tốc thẳng đến Phú-Xuân, bao nài dặm liễu gian truân, đâu kể đường dê diệu viễn.

CA MẪU TẦM TỬ

Vậy ta mau thẳng đến Phú-Xuân.
Đặng mà có tận lực đua tài,
Quyết phen ni ra tay trừ khử,
Hầu báo oán cho thỏa lòng đây,
Truyền kíp tấn binh,
Ra oai hùm nào quản tử sanh,
Nguyện đua tài với lủ Tây-Sơn,
Đánh liều thác chiếm cứ đặng thành.
Đồng ra Phú-Xuân!

Nói: *Tam quân thủy lục, nghe troàn:* Đây tới cửa Tư-Dung, truyền tam quân đối chiến.

(Lúc nầy Nguyễn-Ánh truyền cho tiền binh xông tới rần rần, tướng giữ đồn Qui-Sơn tại cửa Tư-Dung là Phò-mã Tây-Sơn Nguyễn-văn-Trị đem binh ra chống với binh Nguyễn-Ánh, đánh rát quá binh Nguyễn-Ánh thua chạy thối lại.)

Nguyễn-văn-Trị nói: Binh Nguyễn thình lình tràng tới, tưởng ta khôn thể cản ngăn, phấn oai ra tài chúng nó vỡ tan, trổ sức Nguyễn binh tán đởm.

CA LONG HỒ HỘI

Loài bây đừng, khoe dọc ngang,
Chớ ỷ oai, toan đối phó,
Trổ tài đua tranh, cho tường sức lực,
Huơi ngọn trường thương,
Đương cự ngàn binh, chẳng dung tha!
Quân Nguyễn đà bôn phi,
Thối đạo tiền binh,
Chẳng ai dám vào.

(Nguyễn-văn-Trị huơi tiên đánh quân Nguyễn phải lui.)

NGUYỄN-VĂN-TRỊ nói: Ra oai nửa phút, dẹp đặng muôn binh, *nhưng chúng nó còn đến nữa chớ chẳng không. Vậy thì:* Truyền tam quân Nam Bắc phòng canh, phú các tướng Đông Tây gìn giử.

HẠ MÀN

MÀN THỨ NHÌ

Cảnh đường đi. Nguyễn-Ánh đang kéo binh trồi bước bổng thấy đạo tiền binh thối hậu lấy làm lạ.

NGUYỄN-ÁNH nói: Rất lạ rất lạ, chuyện chi chuyện chi? Cớ nào giục tốc bôn phi, chúng tướng kinh tâm tán đởm à! *Khá nói cho mau!*

CA MẪU TẦM TỬ

Bỡi cớ sao thối hậu lộ trung,
Mau bày tỏ ta thấu chơn tình?
Tướng sĩ sao xem ra dường khiếp,
Tiền binh đả thối hậu nhơn sao?
Trẫm rất nóng nghe!

QUÂN-SĨ báo: Lước dậm trình đến ải Qui-Sơn,

Trỗ lực tài đánh phá tràng vô,
Quyết lòng đánh chiếm cứ đoạt thành,
Dè đâu thất cơ phải thua.

NÓI: *Dạ tâu lịnh Thượng-Hoàng*, tướng giữ ải Qui-Sơn oanh liệt, trong nửa giờ đánh thối Nguyễn binh, chúng tôi khôn thế xâm thành, thối hậu báo cùng Hoàng-Thượng.

NGUYỄN-ÁNH nói: *Khó dữ a!* Trận đầu chưa thấy thắng, thất bại đả nhản tiền.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Xin Chúa-Công hảy bình tâm, chẵng nên lo buồn thối chí.

CA NGỦ ĐIỀM

Sá gì Chúa phải sầu lo,
Cứ trồ lực tấn binh diệt trừ,
Chúa đừng thối chí làm chi,
Rán nồ lực đối đương đến cùng!

NGUYỄN-ÁNH nói: *Nầy Lê tả-quân ôi!* Quả-nhân nào có thối chí ngả lòng đâu, *Nhưng mà!* tướng Văn-Trị quả-nhân biết sức, chánh thật là hào-kiệt vô song, phi tả-quân thì chẳng kẽ dám giao phong với gả. *Vậy thì*, phiền đó khá lảnh phần tiền đạo, *giúp trẫm phen ni nghé!*

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Xin trên hạ lịnh, dưới nguyện hết lòng.

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

Nơi chốn chiến tràng, ra tài phơi gan, nào màng
[thân thế,
Quyết chẳng dung lủ nghịch, chống kình đối địch
[dầu chết cũng đành tâm,

Chí khí tớ đây, đâu có quản lao khổ, lại với cái
[chỗ mất còn.
Hiến thân cho nước, bao nài đều sống chết, xin
[Thượng-Hoàng đừng có nhọc dạ lo ưu.
Chiếm Phú-Xuân, ngày nay ta quyết, thì sự chết tôi
[dám thị như long hồng,
Phận tôi lương đống, cơn rối rấm như vầy, tấc dạ
[khó an,
GIA-LONG CA : Ta phó đạo binh tiền, tưởng đâu ra
[oai phen nầy giặc khiếp
Dạ đâu tưởng thua người, quân báo mới hay,
Vì vậy cho nên, lòng quả-nhân biết bao nhiêu ái
[ngại.
Lo lắng khôn cùng, vì binh ta còn mệt, khó nỗi
[chống kình cho hơn,
Lỡ rồi, dầu ta đây thối bước, thì nguy binh đạo
[trước, ta đây chẳng nỡ nào,
Vậy phải cam tâm đánh đại tới, liều một phen chống
[chỏi đua tài,
Tướng-quân tua rán dạ thành, đừng nại câu khổ
[với chữ lao.
LÊ-VĂN-DUYỆT : Dám tấu Thánh-Hoàng, đừng lo
[toan chi sự tai nàn, tớ quyết thành tâm,
Xông pha chiến trận, lược qua tên đạn, thần nay
[chẳng tiết chút phận nầy,
Dầu mà thân phải bọc xương da ngựa, cũng thỏa
[tấm tình trả nợ nước non,
Gối tuyết nằm sương, trăm đường nguy hiểm, tôi
[đây cũng nguyện chiếm đặng thành.

Chúa chớ nản lòng, thần ra oai vỏ, tấm thân liều
[bỏ đặng dẹp Tây-Sơn,
Đồng tâm hiệp sức, bôn ba trồi bước, xông lước
[đường trường,
Quản bao đều, mưa nắng, sương tuyết dạng dày
[thẳng đến Phú-Xuân.

NGUYỄN-ÁNH nói: Cấp cho đôi vạn binh ròng, và thoàn mới, lảnh ấn đại tướng đem quân tiền đạo. *Còn Lê-Chất, nghe troàn:* Chức phó tướng ban cho, theo tiếp cùng Lê-Duyệt.

CA BÀI TẠ

Vậy thì hai vị ra tài,
Bền lòng bền chí đối đương,
Rán đem lực đấu tranh trận nầy.

HAI TƯỚNG ca: Nào dám đâu nài sanh tử,
Dầu thác cam đành bao quản,
Thần quyết chết sống một phen,
Nơi chiến trận đởm đương đua tài.

NGUYỄN-ÁNH nói: Vậy hai khanh tiền đạo tấn lên, hậu tập trầm theo sau ứng tiếp.

LÊ-DUYỆT nói: Thượng an giục ngựa mau mau. *Tam quân! Nghe troàn:* Truyền tam quân thẳng đến ải đầu, liều sanh tữ tranh cùng nghịch tặc.

(Lê-văn-Duyệt và Lê-Chất kéo binh hăn hái đi. Kéo décor fixe lên thấy mặt trận trước ải Qui-Sơn, hai đạo binh hai bên giàng sẵn, Nguyễn-văn-Trị giục ngựa xông ra.)

NGUYỄN-VĂN-TRỊ nói: Tiền binh đã bôn phi dào-tầu, hậu quân còn léo hánh chẳng kiên. *Tam quân:* Y lịnh mồ chỉ truyền, xông trận đồ tranh đấu.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Tài chi yến tước, lồ miệng khoe khoan, huơi tiên lước chiến tràng, bất dung loài cường tặc.

CA KHÓC HOÀNG THIÊN

Quyết ra oai hồ,
Sát tha nghịch tướng,
Lước trận trừ an,
Huơi tiên đánh nhầu.

(Lúc nầy Lê-văn-Duyệt đánh với Nguyễn-văn-Trị kịch liệt.)

Nổ sức tranh đấu trận đồ,
Vẫy vùng đởm đương.

NGUYỄN-VĂN-TRỊ ca: Chớ nên khoe khoan anh kiệt,
Đừng có ỷ tài chẳng kiên,
Khá tua giữ mình,
Kẻo mà vong thân,
Xáp vô đua tài,
Đánh liều phen ni.

(Hai bên tranh đấu, tiếng súng long trời, hơi tên dường bảo, đánh nhau kịch-liệt vô cùng).

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: Khen bấy sức tài nghịch-tặc, thật là hào-kiệt vô song, *nhưng ta dề kiên cho*, tử sanh cũng nguyện giao phong, còn mất bao nài thân thế.

NGUYỄN-VĂN-TRỊ nói: Đáng kính tài lảo Duyệt ta khó nồi diệt trừ, nếu đánh nữa chắc nguy cho mồ. *Chi bằng:* Dóng kiền thâu tam binh thành nội phản hồi, bế môn ải lo bề cố thủ.

(Nguyễn-văn-Trị kéo binh chạy vào ải đóng cửa lại, truyền quân trên ải bắn xuống giữ thành. Lê-văn-Duyệt đuổi theo tới cửa phải dừng lại).

Nói : Quân giặc vào thành cố thủ, dề nào ta lại bỏ qua, truyền tam quân rán chí xông pha, thề sanh tử chẳng hề lui bước.

CA MẪU-TẦM-TỬ

Quyết chiếm thâu cho đặng Qui-Sơn,
Bao nài sanh tử mất còn,
Rán thẳng vô ba quân đừng thối,
Đánh liều chết chớ có nệ gì thân, Giết giặc cho xong,
Chử cựu thù bất cọng đái thiên,
Vô xông vô nổ lực cự đương,
Giục thần mả chí quyết thâu thành,
Đồng nhau ra tay cho mau.

(Lê-văn-Duyệt đánh nửa ngày mà chưa lấy được thành, nhưng cũng cứ xáp vào, đánh phá một cách kịch liệt).

Lê-văn-Duyệt nói : Sanh tử mựa đừng thối chí, mất còn chớ khá nao lòng, truyền tam quân đã phá thành môn, ai lui bước chém đầu răn chúng. **HẠ MÀN**

MÀN THỨ BA

Décor fixe thấy cảnh núi non hiểm trở, Nguyễn-Ánh kéo binh đi củng gần đến Qui-Sơn.

Nguyễn-Ánh nói : Tả-quân Lê-Duyệt lảnh ấn Đại-tướng đem binh tiền đạo, hơn thua chưa rỏ lẻ nào, ta nay hậu tập theo sau, lo lắng chẳng an tấc dạ.

Ngâm : Chưa tường thắng bại dường bao,
Khiến lòng lo lắng dề nào đặng an.

Nói : Vả lại tướng giử cửa Tư Dung, ãi Qui-Sơn nầy là Nguyễn-văn-Trị, ta vẫn biết va là một bực anh hùng, có tài điều binh chớ chẳng phải tầm

thường. *Ta e:* Tả-quân vô phương tranh đấu, thiếu tài khó nồi đoạt thành, *bỡi vì*, trước kia thất bại tiền binh, *cho nên,* trẫm rất lo toan chẳng ngớt.

Quân báo: *Dạ!* Muôn tâu Hoàng-Thượng cho hản sự thũy chung, Quan tả-quân phá Tư Dung, cả ngày chưa hạ nồi. *Đã vậy,* ngài không chịu thối, đốc phách đánh vào, quân nhơn bỏ mạng chẳng biết bao, vội vả về đây cấp báo.

Ngâm: Cả ngày đánh phá Tư Dung,
Thây nằm khấp nội vô cùng thảm thương.

Nguyễn-Ánh nói: *Nguy a!* Nếu vậy phải toan liệu lượng, đề vầy quân sỉ khốn nguy, nếu không phá nồi thành trì, sau còn chẳng lui binh cho chóng?

CA XANG XỪ LIẾU

Sao mà chẳng biết toan,
Không thắng được phải lui lại liền,
Ta nghe qua lời nọ, Đau lòng sốt ruột,
Không được thì thôi xông vô ích gì!
Công không thành hao quân tổn tướng,
Lịnh kíp truyền thối binh cho chóng,
Kẻo trề chầy e hại khốn.
Quân nhân nghe thửa lịnh truyền ta:
"Cờ lịnh lui binh, Kéo lên liền giải nạn!"

Nói: *Thượng cờ lui binh cho mau! Quân nghe ta dặn đây:* Khá báo cùng Lê Tã-quân, mau tức tốc lui binh.

Quân nói: Cờ đã thượng xong, song muốn cho chắc lòng, vưng lịnh Chúa chỉ troàn, kíp bôn ba phi báo.

(Kéo décor-fixe lên thấy cảnh màng trước : Lê-văn-Duyệt đang đốc quân xáp phá cửa thành).

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : Truyền tam quân lớn nhỗ, liều sanh tử đánh vào, ai lui bước chém đầu, ai ngả lòng đâm chết.

CA KIM-TIỀN

Đại chí ta, dốc thâu thành Qui-Sơn,
Dẫu sanh tử ta cũng chẳng màng,
Ra hết sức đua tài chiếm thâu,
Há dễ núng nao, ta đánh liều,
Cho rỏ mặt, một phen nầy.
Nếu chẳng lấy được thành nầy đây, Ta quyết
Truyền quân xông pha xáp trận, [chẳng lui.
Kẻ nào lui chơn, Chém chết chẳng dung !
Khá tua xem lưỡi gươm đây,
Cải ta bỏ mạng chẳng sai,
Đánh liều một trận, sanh tử nài bao,
Đánh cho kịch-liệt, thâu thành cho đặng.

(Lê-văn-Duyệt đốc binh đánh phá, tiểu-tướng chạy đến hơ hãi báo).

TIỂU TƯỚNG nói : *Dạ !* Lịnh Thánh-hoàng chỉ dạy, đại-tướng khá lui binh.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : Cớ nào Hoàng-thượng dạy lui binh, ngươi khá giải bày trong đục ?

TIỂU TƯỚNG nói : *Dạ !* Thượng-hoàng thấy cả ngày xáp trận, mà không hạ nổi Qui-Sơn, lại thêm hao tổn quân nhơn.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : *Vậy rồi troàn lui binh sao ?*

TIỂU TƯỚNG nói : Thượng-hoàng e thất bại cơ binh, nên hạ lịnh lui quân cho kíp.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: *Á!* Bất thính bất thính, mạt văn mạt văn, quả là ngươi báo dối rỏ ràng, khiến tướng-sỉ nảo lòng thối chí. *Nào cờ lui binh đâu?*

(Lê-văn-Duyệt nhìn quā hướng Ng-Ánh kéo binh gần tới).

CA MẪU TẦM TỬ

Quả thật ngươi gan ruột lắm thay,
Thôi đành chịu trảm quyết chém đầu,
Dối lịnh ta ra ma nào ức!
Truyền vỏ sỉ trói lại liền đây.
Chém quách cho xong! (Vỏ-đao bắt tiểu-tướng trói
Chém răn lòng quân-sỉ không oan, [đem chém)
Có lịnh troàn sao chẳng kiên ta?
Tam quân khá xông lướt vào thành,
Đồng nhau bôn ba nhập vô!

NÓI: Đánh thẳng vào thành nọ, quản bao sự tử sanh, ai còn báo việc lui binh, lịnh chẳng nễ kiên chém quách.

(Quân Lê-văn-Duyệt liều chết đánh hăn hái nát tan ải môn kéo nhầu vào đồn Qui-Sơn như nước vở bờ).

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: *Hay a!* Nếu không nghiêm lịnh sao lấy đặng đồn, truyền lớn nhỏ quân binh đồng cùng nhau sát nhập! (Lấy được ải Qui-Sơn).

HẠ MÀN

MÀN THỨ TƯ

Dọn màn cảnh trào đình Phú-Xuân (Huế), vua Tây-Sơn là Nguyễn-quan-Toản lâm trào, bá quan chầu chực.

NGUYỄN-QUANG-TOẢN nói: Sữa sang mối nước, quản trị sanh-linh, lấy đức bố dân tình, thi ân nhuần trăm họ.

NGÂM: Ngai vàng vửng trị bấy lâu,
Cha truyền con nối nghiệp trào quản cai.

NÓI: Nay Nguyễn-Ánh dấy binh chẳng ngớt, khiến lòng nầy chi xiết lo toan, ngày đêm rộn rực chiến tràng, sớm tối không ngưn khói lửa.

QUÂN báo: *Dạ!* Nguy khỗ vô cùng nguy khỗ....

NGUYỄN-QUANG-TOẢN nói: Chuyện chi khá giải cho tường, sao có kinh tâm tán đởm?

QUÂN nói: *Dạ!* Ải Qui-Sơn đã mất, binh Nguyễn-Ánh đoạt thâu, lại kéo đến đây còn chẳng bao lâu, xin Chúa khá lo bề phòng ngự.

NGUYỄN-QUANG-TOẢN nói: *Nguy a!* Con giặc nay đà quá loạn, cả gan xâm lấn Thần Kinh. *Chư tướng!* Chư tướng lo kiểm điểm quân binh, khấp bốn phương canh phòng nghiêm nhặc à!

CA XANG-XỪ-LIẾU

Nghe lời báo xót xa,
Qui-Sơn ải hôm nay giặc hạ rồi!
Ta phải toan phòng ngự, lo bề chống cự,
Mau liệu hà phương Phú-Xuân bảo tồn?
Lo canh phòng, ba nơi bốn hướng,
Để đối cùng, quân binh Nguyễn-Ánh.
Trên thành ta bắn xuống,
Dầu cho con giặc tài cao,
Cũng chẳng xông pha, rán mà chống cự.

NÓI: Vậy chư tướng khá tua hết dạ, lo kế mưu gìn-giữ Thần Kinh, kẻo quân giặc hảm thành, chúa tôi e nguy khổ.

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

Trận nầy ta xem rất nên hiểm yếu,

Ấy bởi vì người Lê-văn-Duyệt tài cao !
Thảm thay cho trẩm vô cùng,
Chỉn e nguy khổ chẳng chỗ nào đặng gởi mình,
Phú chư khanh rán dạ canh thành,
Đêm ngày chớ quản chi đều khó khăn,
Lòng nầy lo toan bối rối,
Chẳng biết phương nào ta chống với Đàng-Trong!
Vì ta chẳng lo chống cự,
Để đến cơ nầy sao cho kịp đua tranh.
Vì bởi vì mãng lo chiếm cứ Qui-Nhơn thành,
Nên chẳng bảo thủ Kinh-Đô mình,
Nghỉ đến thôi vô cùng thảm thiết xót đau,
Nghe ngoài thiền tiếng pháo rền tai,
Nếu ta đây chẳng sớm lo toan bôn đào,
Ta e tai nàn đến nơi nào sai.

Chư-tướng ca: Xin Chúa-Thượng khá bớt dạ sầu,
Kẻ hạ thần chí nguyện đua tranh,
Câu sanh tữ tử sanh nại hà,
Canh gát thành, nào để chúng nó xông pha.

Chư tướng nói: Xin trên đừng lo lắng, chúng tôi nguyện tận tình.

CA BÀI TẠ

Chúng thần tình nguyện hết lòng,
Chúa đừng lo-lắng hao tâm,
Dầu sanh tử dễ sao nại hà,
Nào kể mất còn hai chữ,
Thề quyết đánh liều canh giử,
Bền vửng bảo thủ giang san,
Dám đâu nại chút công hạ thần.

ĐỒNG nói: *Tinh binh kiện tướng ta mắc kéo rốc vào vây đánh thành Qui-Nhơn cho nên còn lại đây chẳng bao nhiêu. Bây giờ nếu ra trận thì chắc không thắng đặng người còn e cho khốn nguy là khác. Chi bằng ta cố thủ thì hay hơn. Binh ta cứ đem ra hết đứng trước mặt thành, hễ quân giặc ló lên người nào giết thác ngươi nấy là xong. Âu là:* Truyền tam quân lớn nhỏ, kiếm kích khá sẵn sàn, đồng nhau trổi bước vội vàng, rán sức chống trừ con giặc.

(Bỏ décor fixe xuống thấy mặt thành Phú-Xuân quanh bờ sông Hương quân Tây-Sơn đứng hồm sẵn trên thành đen nghẹt. Lúc nầy Nguyễn-Ánh và Lê-văn-Duyệt chống thuyền binh đến.)

LÊ-VĂN-DUYỆT nói: *Tam quân, nghe troàn:* Truyền tam quân nỗ lực tung-hoành, nhập thành nội khữ trừ nghịch tặc.

CA NGỦ ĐIỀM

Kíp đồng lướt đến kình tranh,
Giết lũ giặc tử sanh chớ nài,
Nhập thành chí quyết lần ni,
Đánh một trận công lao đặng thành.

TAM QUÂN nói: Chúng tôi đồng thính lịnh, bao quản chử mất còn, thề cùng bọn Tây-Sơn, quyết đua tài tranh sức.

Binh Nguyễn-Ánh ở dưới thuyền áp leo lên bờ, binh Tây-Sơn ở trên bờ cứ đâm nhàu xuống hết, phần bờ sông hương khích bên vách thành, cao quá trượng cho nên binh Nguyễn-Ánh chết không biết bao nhiêu mà kễ. Nguyễn-Ánh thấy vậy rất đau lòng và sợ hải.

NGUYỄN-ÁNH nói: Xem lại giặc kia thủ thế, binh ta khó nồi đoạt thành, nếu để vậy chi xiết hao binh,

mau hạ lịnh thâu quân cho chóng. *Truyền thâu quân!*

Lê-văn-Duyệt đương đốc binh ở dưới thuyền nhảy lên cướp bờ thành bỗng nghe lịnh thâu binh nên tức mình hét lên một tiếng một mình nhảy vọt lên mặt thành đánh rạp một mớ quân Tây-Sơn và truyền tấn binh. Binh Tây-Sơn sững sốt kinh tâm, binh Nguyễn thừa thế tràng lên.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : Ra oai sấm dẹp quân nghịch tặc, quyết liều thân thâu đoạt Phú-Xuân. Tam quân! lịnh truyền giửa tam quân, sát nhập thành chóng chóng!

CA NGỦ ĐIỂM

Lước vào chiếm đoạt thành ni,
Rán dùng lực tữ sanh nại hà!
Lịnh truyền tướng sỉ tràng vô,
Ai thối hậu ta đây chém đầu!

Binh Nguyễn-Ánh tràng vô như nước vỡ bờ, quân tướng Tây-Sơn bỏ mạng rất nhiều, Nguyễn-Ánh và Lê-văn-Duyệt đem binh thẳng vào thành đánh phá.

NGUYỀN-ÁNH nói : May! May nhờ ngự-đệ Tã-Quân thần lực hùng-cường tót chúng, nên mới thành công đắc thắng.

LÊ-VĂN-DUYỆT nói : Đánh liều trong nửa buổi, đà chiếm đặng Phú-Xuân, chúng nó đã lánh thân, còn ai lèo hánh.

NGÂM : Dày công chiếm đặng Phú-Xuân,
Chúa tôi toại dạ binh quân đẹp lòng.

HẠ MÀN — VẢNG

In tại Nhà-In XƯA-NAY 62, Boulevard Bonard Saigon.

In tại Nhà-In XƯA-NAY Ng-háo-Vỉnh,
62, Bd. Bonard. Saigon.

* * *

TẠI

QUÁN RẠNG-ĐÔNG

Giải hàng sách, tại Chợ-Mới, Sàigòn
[116bis, Côté Vienot, Halles Centrales]

Có bán đủ các thứ Thơ Xưa, thơ HẬU và Thơ MỚI, đều của Nhà In Xưa-Nay in rất tốt.
Có trên Năm-Chục thứ thơ XƯA,
Trên Hai-Mươi-Bốn thứ thơ HẬU,
Và liên-miên bất tận những thơ MỚI rất hay, cứ nối xuất bản hoài hoài.
Văn hay, in rõ. Hảy đón mua xem.

*
* *

Tiểu-Thuyết nhỏ — Cải-Lương nhỏ,
Vọng-Cỗ cở nhỏ
và bản-đờn MANDOLINE.
Xuất bản mới hoài hoài không dứt.

*
* *

HÃY CHỦ Ý!

Muốn cho trẻ em mau biết, mau hiểu, mau thuộc, mau thông, mau đọc Quốc-Ngữ nên mua vần Quốc-Ngữ hiệu:

" CON RÙA CON THỎ CHẠY ĐUA "

Của Nhà-In XƯA-NAY, 62 Bd. Bonard, Saigon, xuất bản